

Dr. Josef Hronek:

Vyučování náboženství
v jednoročních učebných kursech
při měšťanských školách

Několik pedagogicko-didaktických poznámek

V PRAZE 1939

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ A KUCHARSKÝ

Prof. Dr. JOSEF HRONEK

jest autorem těchto moderně psaných náboženských učebnic a metodicko-didaktických prací:

Cesta k Bohu. Učebnice katol. náb. pro nižší tř. šk. obec. S 58 barev, obrazy F. Schumachera. 3. vydání. Schváleno nejd. episkopátem Čech a ministerstvem školství.

Církevní dějiny pro střední školy. S 63 obrazy. III. vydání. Církevně a státně schváleno.

Obrazy z dějin katolické církve, učebnice pro školy měšťanské. Aprobovaná učebnice. 37 obrazů. 2. vyd. v tisku.

Jádro katol. náboženství. Učebnice pro nižší třídy obec, škol cirkev. a státně aprobovaná.

Katechismus malíčkých. IV. vydání. K přípravě k I. sv. přijímání.

Mše svatá. S 30 obrazy F. Schumachera, váz. do hliníkové folie. 2. vyd.

Bible malíčkých. S barevnými obrazy K. Schwetze.

Vzhůru srdce. Duch. vedoucí katol. mládeže. 2. vyd.

Anežka. Modlitební kniha pro paní a dívky.

Katechetický slovníček.

Přehled katolické theologie české.

Otčenáš malíčkých. S 10 barevnými obrazy H. Neumannové.

Výbor zákonů školských. I. Základní předpisy.

Výbor školských zákonů. II. Organizace školské správy a právní poměry učitelstva.

Výbor školských zákonů. III. Školní a vyučovací řád pro školy obecné a měšťanské a pro školy (třídy) pomocné.

(Pokračování na 3. straně obálky.)

Dr. Josef Hronek:

**Vyučování náboženství
v jednorocných učebných kursech
při měšťanských školách**

Několik pedagogicko-didaktických poznámek

V PRAZE 1939

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ A KUCHARSKY

Nihil obstat.

Mons. Dr. Jos. Beran,
cen.or

Imprimatur

Prael. Dr. Theophilus Opatrný,
vicarius generalis

Pragae die 22. Novembris 1939

N. 18688

I.

*Jednotný základ výchovy a vyučování v duchu národním
a křesťanském. — Vyučování náboženství povinným předmětem
v jednoročních učebných kurzech.*

Výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 27. července 1989, č. 98.000-I., jímž se upravují a vyhlašují normální učebné osnovy pro obecné a měšťanské školy s českým vyučovacím jazykem a pro jednorocní učebné kurzy, připojené k těmto měšťanským školám, v Čechách a na Moravě, změnil se ráz i funkce výchovného úkolu národních škol. Česká škola se osvobozuje od dřívějšího laicismu a naprosté nevšimavosti k náboženským a křesťanským hodnotám a přijímá národní a křesťanskou ideu za svůj životní princip. Normálními učebními osnovami dává se výchově a vyučování mládeže v obecných a měšťanských školách *jednotný základ v duchu národním a křesťanském*.

Vyučování náboženství jest povinným předmětem ve všech třídách i v jednorocním učebném kurzu, připojeném k měšťanské škole. Knížecí arcibiskupský Ordinariát v Praze podle zmocnění v § 8 zákona ze dne 18. července 1922, č. 226 Sb. z. a n. ustanovil v tomto kurzu rozsah náboženského učiva a jeho rozvržení nařízením č. 17.181 ai 1989 (viz Ord. List 1989, str. 175 a násled.).

Na četné dotazy, kterak vyučovati náboženství na tomto samostatném školním stupni, chce poskytnouti odpověď técto několik pedagogicko-didaktických poznámek.

II.
OSNOVA VYUČOVÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ
V JEDNOROČNÍM UČEBNÉM KURSU.
(Ordinariátní list arcidiecéze pražské čís. 11, r. 1939,
strana 175, N. 17.181.)

A.
ZÁSADNÍ HLEDISKA.

Úkol náboženského vyučování ve IV. ročníku jest upevnění víry a života z víry, života v posvěcující milosti. Žáci, odcházející do života, mají co nejolněji si uvědomovat základní svaté pravdy a nejdůležitější povinnosti činného života katolického.

Hlavní zásady a metody. Nejvhodnější metoda jest *rozhovor*. V rozhovoru nejde však o mechanické opakování dřívějšího učiva, nýbrž o to, aby totéž učivo bylo nově podáno. Katecheta nadhodí problém, vhodnou motivaci nebo psychologickou předpravou vzbudí zájem žáků, volným nebo řízeným rozhovorem vysvětlí učebnou látka, při tom se vyhýbá dlouhým výkladům. Na tabuli vyznačuje pořad krátkými hesly.

Zdůrazňuje se více náboženství, *náboženský život* za aktivní spolupráce žáků, kteří již v hodině náboženské mají *prožívat plně a radostně svatou víru*. Nemá smyslu ztrácti čas cvičením definicí a mnohých podrobností theologických, když celkový přehled a znalost základních pojmu (obyčejně nesprávně předpokládané) uniká.

Není třeba ani nových vědomostí, nového učiva, ale látka z předešlých tříd se v paměti oživuje, shrnuje a prohlubuje, žáci jsou *soustavně vedeni k životu z víry, cítit i žít s Církví*.

Vyučování musí být *praktické*, t. j. působiti na skutečný život žáků.

Osobnost katechetova a jeho autorita musí se tu uplatnití přímým *vlivem živého slova*.

Didaktika vyučování náboženského ve IV. ročníku jest zvláště obtížná, neboť mnozí žáci v tomto věku propadají náboženské pochybovačnosti nebo odmítají všechno náboženské.

Důležitou složkou katechetovy práce ve škole jest pozorování žáků po stránce psychologické a sociologické. Katecheta přiblíží se k nim i mimo čas vyučovací, hledí poznat jejich smýšlení a zájmy, seznámí se s jejich rodinnými a sociálními poměry a s mimoškolním prostředím, a na to vše navazuje svou práci ve škole. Tato pozorování pomohou katechetovi nejenom při práci školské, ale i při rozhodování o budoucím povolání žáků.

Učebná kniha. Pokud není samostatné učebnice, jest nejlépe přidržeti se katechismu.

B.

I. pololetí.

HLAVNÍ PRAVDY KŘESTANSKÉ VÍRY.

1. Jedno potřebné. — Nač je náboženství?
2. Bůh jest. — Důkazy jsoucnosti Boží. Tři božské osoby.
3. Rozumná víra.
4. Bůh a svět. — Svět vznikl vůli Boží. Andělé.
5. Bible a stvoření.
6. Bůh a člověk. — Člověk jest obrazem Božím.
7. Je možný vývoj člověka ze zvířete?
8. Duše lidská, její nesmrtelnost.
9. Spiritismus.
10. Žil Kristus?
11. Kristus podle evangelii.
12. Ježíš Kristus — Syn Boží.
13. Jsou možné zázraky? — Zázraky Kristovy.
14. Ježíš Kristus — božský učitel.
15. Dokonalý charakter Ježíše Krista.
16. Utrení a smrt Páně.
17. Kristus vstal z mrtvých.
18. Maria, matka Ježíše Krista.
19. Duch Svatý — Posvětitel. — Svátost biřmování.

20. Říše Boží na zemi. — Založení Církve.
21. Papežství.
22. Jděte a učte! — Šíření Církve. Misie.
23. Co činí Církev pro pozemské blaho? — Katolická charita.
24. Církev učitelka pravé víry.
25. Církev nezanikne. — Církev katolická a národ český.
26. Poslední věci člověka.
27. Věřím v těla vzkříšení. — Proč jest katolíku zakázáno dáti se spálit?
28. Žijeme v Ježíši Kristu. Účinek křtu sv.

II. pololetí.

KŘESŤANSKÁ ŽIVOTOSPRÁVA.

1. Zákon Boží — cesta života.
2. Nestyd se za svou víru. Spravedlivý z víry jest živ.
3. Modlíš se?
4. Dům Boží. — Neděle.
5. Oběť mše svaté. Hlavní myšlenková hlediska.
6. Liturgie mše svaté.
7. Život v rodině.
8. Zdravím těla k sile ducha.
9. Ochrana života a zdraví bližního.
10. Hřich nečistý a jeho následky. — Mravní čistota.
11. Majetek. — Svého si hled, cizího nech.
12. Mluv pravdu.
13. Čest a dobré jméno.
14. Bud apoštolem. — Katolická akce.
15. Práce.
16. Otázka sociální.
17. Pořádek. — Šetrnost.
18. Četba.
19. Počátkům odpírej! Tvrdá cesta, dobrá cesta!

20. Sebezapírání, abstinentismus.
21. Čím budeš? Důležitost volby povolání.
22. Stav manželský. — Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.
23. Práva a povinnosti státního občana.
24. Služba Bohu nejlepší službou národu.
25. Na cestu do života. — Slovo při odchodu ze školy.

V obou bězích jest co nejvíce navazovat na *církevní rok* a prohlubovat liturgický život.

Přípravě k svátoštem tříkráte do roka (velikonoční pokud možno spojiti s duchovním cvičením) budíž věnována zvláštní péče.

Doporučuje se školní i domácí *ukázková četba* Písma sv. a význačných duchovních děl.

III.

Jednoroční učebný kurs a jeho úkol. — *Vedoucí ideje.* — *Význam náboženské výchovy a vyučování v učebném kursu.* — *Vyučovací jednotka.* — *Rozvrh hodin.* — *Úkol náboženské výchovy a vyučování v učebném kursu.* — *Cinitelé, na nichž spočívá úspěch vyučování.*

Na otázku „Jaký jest úkol jednorocního učebného kursu?“ odpovídají nové normální učebné osnovy: „Jednorocní učebné kurzy při měšťanských školách navazují organicky na vyučování a výchovu měšťanských škol a vhodně ji doplňují a rozšiřují, aby žactvo jednak podle místních a krajinových potřeb nabyla náležité přípravy pro přímý vstup do praktického zaměstnání, jednak aby se připravilo pro přechod do odborných a středních škol.“ (Str. 5.)

Ráz i funkci výchovného úkolu měšťanské školy, která spočívá jako škola obecná na jednotném základě v duchu národním a křesťanském, formují osnovy těmito slovy: „Měšťanská škola má účelným uspořádáním výchovy a vyučování umožnit žactvu, aby nabyla uceleného vzděláni vyššího, než poskytuje obecná škola. V měšťanské

škole nabývá žactvo širšího obecného vzdělání, vědomství a dovedností, jichž vyžaduje ve větší míře praktický život i náležitá příprava pro další vzdělání a vlastní zdokonalování. Tomuto úkolu se napomáhá soustavným pořádáním a tříděním vědomostí a účelným tříbením rozumových schopností, aby žactvo nabyla též základu technického vzdělání pro potřeby praktického života, cvičí se soustavně v technických dovednostech.“ (Str. 5.)

Tyto ideové složky výchovného úkolu jednoročního učebního kursu jsou nutně doplněny výchovou a vyučováním náboženským. Význam náboženské výchovy a vyučování v učebním kurze velmi pěkně vyjádřil W. Hellpach,* když bylo jednáno o jeho zavedení do učebního plánu na pruských školách: „Von Beruf und Arbeit die Brücke zu schlagen zum höheren Sinn unseres Tuns und Lassens, wird nun kulturbestimmende Aufgabe für die Religion in unseren Tagen sein, mit deren Lösung oder Ungelöstbleiben sich wahrscheinlich der Fortbestand oder Untergang des Abendlandes entscheidet. Von solcher Tragweite schätze ich unumwunden die Rolle des Religionsunterrichts in den Fortbildungsschulen.“

V jednoročním učebním kurze vyučuje se náboženství dvě hodiny týdně. Podle nových učebních osnov v každé vyučovací hodině se věnuje vyučování 45 minut (vyučovací jednotka).

Zásady, jak má být sestaven rozvrh hodin, jsou ve školním a vyučovacím řádě. Rozvrh hodin se má upravit bez zbytečné ztráty času.

Úkol náboženské výchovy a vyučování v učebním kurzu jest upevnění víry a života z víry, života v posvěcující milosti. Žáci vcházející do života, mají co nejplněji si uvědomit základní svaté pravdy a nejdůležitější povinnosti činného života katolického. Mají vždy více růsti v nadšení pro Krista a jeho Církev. „Budete svati, jako i já svaty jsem“ — v tom spočívá cíl výchovy a úkol náboženského vyučování.

Jak ho dosáhneme? Těžiště úspěchu vedle nadpřiro-

zeného vlivu spočívá hlavně na vnitřních činitelích: na žactvu, na učivu a na učiteli.

IV.

Tělesný a duševní vývoj žáků. — Správná celková výchova. Reverentia pueri!

Dříve než početně největší část mládeže odejde ze školy do života, poskytuje se ještě jednou možnost mladým lidem podat v učebním kurzu na cestu do života prohloubený pohled do náboženství, jeho pravd a z nich plynoucích povinností, aby žáci plně a radostně prožívali svou náboženskou víru.

Didaktika vyučování náboženství v učebním kurzu není však lehkou věcí. Nutno především si uvědomiti, jaký jest objekt výchovy a vyučování!

Po stránce tělesného vývoje má katecheta co činit s žáky, kteří jsou ve fázi rychlého sexuálního zráni, v období, které se navenek projevuje rozsáhlými změnami somatickými (na př. vznik kostry hrtanu, čímž nastává mutace hlasu, obličej má vzhled otoku, často bývá pokryt vřídky a p.). V tomto věku prodělávají žáci též zápas mezi dětskou duší a duší dospívajícího člověka, duše hledá své já, snaží se opřít o něco, čeho ještě nemá, chce mít jasný svůj poměr k vnějšímu světu a při tom je bezradná. Prudké reakce povahy a rostoucí sebevědomí a s ním též snaha po uplatnění svého já způsobují plno srážek s pravidly společenskými a kázni.

Poněvadž se žáci v tomto věku cítí dospělými, dožadují se toho, aby se s nimi také tak jednalo. Na druhé straně však očekává jejich nevyzrálé a nevyhraněné já rozhodně ohled a šetrnost od vychovatele. Chtějí všemu rozuměti, uznáváni býti, ale také vedeni. Toto vedení však nesmí mít nic společného se školáckým způsobem, neustálým mentorováním a tresty, které ponižují a podnecují k odporu. V ohledu náboženském bývají nejčastěji skeptičtí, ač nevylučuje se ani úplný odpor k všemu náboženskému. Je to doba, kdy ve třídě se vášnivě pro-

* W. Hellpach, Die Wesensgestalt der deutschen Schule. Leipzig 1926, str. 74.

debatovávají nejsložitější problémy a při tom zajímavě ještě, že se týkají namnoze nejrůznějších otázek náboženských. Krajní atheismus na jedné straně a horoucí nadšení na druhé a to tak, že mezi oběma dochází k prudkým srážkám. Vznikají přátelství s přísluhou věrnosti, učitel se stává předmětem nekritického obdivu a zbožnění, které se vybíjí ve ztřeštěných nápadech; doma pak jsou neustálé konflikty s rodiči, jejichž názory jsou „nemoderní“. Není možno očekávat vyřešení znepokojujícího sexuálního problému od poučení rozumového, správně řekl F. W. Förster (*Sexualethik u. Sexualpädagogik*, 1910, 158): Není zvláštní sexuální pedagogika, jest jen universální pedagogika, t. j. *správná celková výchova*.

Proto katecheta na všechny dotazy žáků vlídně, ochotně a ihned odpovídá, ano k dotazování v pochybnostech přímo vybízí. Žáci mohou tak učiniti při výkladu nebo i lístek položeným před hodinou na stůl. Jakékoliv zneužití těchto dotazů katecheta netrpí. Přiblíží-li se takto k žákům, pozná snáze jejich individualitu. Katechetovi nesmí být neznámými rodinné a sociální poměry žáků, které mají vliv na jejich mravní a náboženský vývoj. Při sociologickém pozorování se nesmí zapomínati na vliv dědičnosti a prostředi mimoškolního.

Mezi knězem a žáky musí být poměr naprosté důvěry a úcty. Rozumné, trpělivé a laskavé zacházení se žáky v době puberty jest důležité, nikoli hned žáka kárati a trestati pro jeho „klackovitost“. Žák musí chápati povahu opravdové moudrosti kněze-vychovatele, nikoli jeho přesilu fysickou a moc postavení. Jinak mu takový žák uniká kde může a hledá pro svoji dychtivou duši poučení a vysvětlení na cestách mnohdy nebezpečných, ba zhoubných. Puberta u dívek trpí přemírou sentimentálnosti a citlivůstskářství.

V.

Učebná látka náboženská v jednorocním učebném kursu. —

Věrouka. — Mravouka.

Když katecheta poznal objekt výchovy po stránce tělesného vývoje a zejména v ohledu psychologickém, za-

loží na takto získaných poznatcích výchovu a vyučování.

Učivo rozvrhuje úřední osnova ve dvě části, t. j. *věrouku* a *mravouku*, se stálým zřetelem k církevnímu roku. Prožívají-li žáci s Církví slavnosti církevního roku, i to poskytuje dosti příležitosti obnoviti v žácích výchovné ideje a prohlubovat liturgický život. Při této příležitosti možno vhodně uplatnitи prvek domova a vlasti historickými ukázkami a odkazy na lidový život náboženstvím posvěcovany.

Dnes se neútočí jen na jednotlivé pravdy křesťanství, ale na základy vůbec: náboženství, zjevení a Církev, proto nutno základní pravdy křesťanské víry odůvodnit. Hlavním tématem a středem jest Ježíš Kristus jako Bůh a člověk. Při obhajování dogmatu a církevního života proti moderním bludům a útokům jest postupovati *positivně*, t. j. odůvodňovati základní pravdy křesťanské, při způsobu negativním snadno vzniká nebezpečenství, že v paměti spíše uvíznou námítky a opačné názory než jejich vyvrácení. Při apologii jest se varovati všeho zbytečného a povrchního dokazování. Qui nimis probat, nihil probat.

Pro *mravouku* platí tyto základní myšlenky:

a) Času vyučovacího je málo, proto nutno si vymoci koncentrací v několik opakujících se zásad základních.

b) Úzká spolupráce se žáky mění *mravouku* v osobní ethiku náboženskou, ethiku rodinnou a ethiku veřejného života. Úsilí o mravní obrození jedince a tím celé společnosti uskuteční se na zemi ideál království Božího.

c) Žáci nechť dokonale poznají nejdůležitější povinnosti činného života katolického a tak naučí se žít životem z víry, cítiti a žít s Církví.

Doporučují se velikonoční exercicie a závěrečná školní slavnost ve farním kostele, spojená se společným sv. přijímáním.

VI.

Metoda rozmluvná. — Vyučování budiž praktické.

Naléhavěji než na předchozích stupních školních se žádá, aby žáci sami spolupracovali v hodině náboženské.

Jak si při tom počinat. Většina moderních pedagogů náboženských doporučuje *způsob rozmluvný*, jako na př. Schwab, Göttler, Kaaf, Haerten, u nás Kubiček. V rozhovoru nejde však o mechanické opakování dřívějšího učiva, nýbrž o to, aby totéž učivo bylo nově podáno. Katecheta nadhodí problém a to způsobem pokud možno nejméně nápadným, nato vhodnou motivaci nebo psychologickou předpravou vzbudí zájem žáků, volným nebo řízeným rozhovorem vysvětlí učebnou látku, při tom se vyhýbá dlouhým výkladům.

Dobrou radu dává sv. Augustin: „*Mox ut intellectum constiterit, aut sermo finiendus aut in alia transeundum est. Sicut enim gratus est, qui cognoscendā enubilat, sic onerosus est, qui cognita inculcat.*“ (De doctrina christiana 1. IV. c. 10 n. 25.).

Na tabuli vyznačuje pořad krátkými hesly, která si žáci zaznamenávají do sešitku a příští hodinu opakují podle hesel, co k nim bylo za jejich součinnosti vyloženo. K výkladům se uvádějí příklady ze života, čtou se výňatky z Písma sv. a ze spisovatelů a nezapomíná se na církevní píseň.

Vyučování musí být praktické, t. j. působiti na skutečný život žáků. Praktičnost vyučování není namířena proti teoretickému poznání, naopak, právě hlubší, teoretické poznání prospívá velmi praksi, křesťan nábožensky lépe připravený umí žít životem víry a snadněji řeší praktické problémy, s nimiž v životě se potká. Zdůrazňuje se však více náboženství, náboženský život za aktivní spolupráce žáků, než abstraktní, obecné úvahy theologické, kazatelské mentorování a konstruování suchých definic. V hodině náboženské žáci musí již prožívat plně a radostně svatou víru.

Není třeba ani nových vědomostí, nového učiva, ale látku z předešlých tříd se v paměti oživuje, shrnuje a prohlubuje. Podrobnostem se katecheta vyhne, zato z podstatných částí probere důkladně všecko, nemá smyslu zabývat se periferií, když celkový přehled a znalost základních pojmu (obyčejně nesprávně předpokládané) uniká.

VII.

Význam osobnosti katechetovy. — Jádrem bytosti katechetovy osobnosti náboženská.

Osobnost katechetova má nepopíratelný význam pro zdárny výsledek školní práce, jeho autorita se uplatňuje přímým vlivem živého slova. „I když učitel formálně plní školské předpisy, nedosáhne žádoucích výsledků, není-li jeho jednání posvěceno vřelou účastí při školském díle, láskou k mládeži a vychovatelskou schopností, posilovanou stálým studiem vlastních oborů a pedagogické literatury. Učitelské povolání pro svou obtížnost i pro svůj význam vyžaduje celé lidské osobnosti a musí být každému učiteli hlavní náplní jeho života.“

Učitel nechť se snaží vytvářeti ve škole pracovní a výchovný prostředí tak radostné, aby si žáci ze školy odnášeli nejen potřebné vědomosti, nýbrž i trvale milé vzpomínky.“

K témtu krásným slovům nových učebních osnov třeba ještě dodati: Osobnost katechetova jest již sama sebou výtečným prostředkem výchovným. Velká moc silné, svérázné a význačné bytosti katechetovy spočívá v jeho náboženské osobnosti, totiž v tom, že jest celým člověkem: pevně věřícím a upřímně zbožným, v němž není rozporu mezi tím, co hlásá, a tím, jak žije. Tato jeho osobnost musí prozařovat veškerou jeho dění vychovatelské a vyučovatelské. Kde není osobnosti náboženské, zůstává mechanismus, třeba skvělý, ale přece jen mrtvý. Učitel náboženství, který nemá vnitřního přesvědčení náboženského, neprobudí nikoho k životu víry. Nemo dat, quod non habet — nikdo nedá, čeho sám nemá.

LITERATURA.

Pro studium náboženské pedagogiky a didaktiky vyučování náboženství na vyšším stupni se doporučuje:

Pius XI., Divini illius Magistri (31. XII. 1929) : *Acta Apostol. Sedis* 1930, 49—86.
Dekret kongregace Koncilu De catechistica institutione impensis curanda et provehenda (12. I. 1935) : *Acta Apostolicae Sedis* 1935, 145—154.

*
Bohne G., Die religiöse Entwicklung der Jugend in der Reifezeit. Leipzig 1922.

Bopp L., Das Jugendalter und sein Sinn; eine Jugendkunde zur Grundlage der Jugendführung. Freiburg 1926.

Týž, Liturgie und Lebensstil. Freiburg 1936.

Eggersdorfer F. X., Jugendbildung. 4. vyd. München 1933.

Týž, Das Ziel der Erziehung. Münster, 1925.

Göttler Jos., Der Religionsunterricht in der Fortbildungsschule. Kempten 1922.

Haerten W., Religiös-sittl. Unterweisung der kath. Schüler. 1929.

Kubíček V., Katechetika. Olomouc 1937.

Spranger Ed., Psychologie des Jugendalters. Leipzig 1926.

Stieglitz H., Die religiöse Fortbildung der Jugendlichen. Kempten 1921.

Stonner A., Die religiös-sittliche Führung Jugendlicher durch den Priester. Freiburg 1934.

Tomášek Fr., Život dítěte v posvěcující milosti boží. Olomouc 1938.

Winkler L., Religion und Jugenderziehung in den Entwicklungsjahren. Freiburg 1929.

Wunderle O., Aufgaben und Methoden der modernen Religionspsychologie. Eichstätt 1915.

*
Bürkl Fr., Kath. Glaubenslehre als Lebensgestaltung. Freiburg 1937.

Decking Jos., Katechesen für die reifende Jugend. Freiburg 1936.

Stieglitz H., Ein glaubenstarker Christ; Ein willensstarker Christ; Ein ganzer Christ. München 1921—23.

Schwab J., Ausgeführte Katechesen für Fortbildungsschule und Christenlehre (3 svazky, I.- 1923, II. a III.- 1920/21).

*
 Pro duchovní četbu se doporučuje vedle Písma sv. z Dědictví Svatojánského spisy Klugovy, Schilgenovy, Tóthovy, Hruškovy, Máderový a j. K praktickému užití dobrě poslouží Misál římský v překladu a úpravě A. Stříže.

OBSAH

I. Jednotný základ výchovy a vyučování na školách národních v duchu národním a křesťanském. Vyučování náboženství povinným předmětem v jednorocných učebních kurzech	3
II. Osnova vyučování náboženství ve IV. tř. měšťanských škol	4
III. Jednorocný učebný kurs a jeho úkol. Vedoucí ideje. Význam náboženské výchovy a vyučování. Vyučovací jednotka. Rozvrh hodin. Úkol náboženské výchovy a vyučování v učebném kursu	7
IV. Tělesný a duševní vývoj žáků. Správná celková výchova. Reverentia pueri	9
V. Učivo: Véróuka. Mravouka	10
VI. Metoda. Vyučování budiž praktické	11
VII. Význam osobnosti katechetovy. Jádrem bytosti katechetovy osobnosti náboženská	13
Literatura	14

Hygiena na škole národní, jako II. výd.:
Základní požadavky ve školském zdravotnictví, výchově a vyučování.

Život podle víry. Příručka katol. náb. pro dospělejší mládež. 4. vydání v tisku.

Z dějin katolického katechismu. Nástin vývoje katechismu od jeho počátečních prvků až do přítomné doby.

Národní škola a katechetka. Poctěno cenou Duchovní akademie.

Vyučování náboženství na školách národních. Uvedení do učitelské prakse.

Metodika vyučování náboženství ve třídě elementární.

Výbor biblických dějin se zřením ke katechesi. Rozebráno.

Přehled dějin vychovatelství.
Rozebráno.

Kresebné náčrty v hodině náboženské.
Pracovní kniha pro žactvo nár. škol na niž. stupni. S 58 tabulkami.

Česká škola v minulosti a přítomnosti
Reforma národní školy.

Újezdní školy městské. Rozebráno.

Praktická cvičení v katechisování,
Rozebráno.

Pobožnost křížové cesty. 3. vydání (též slovensky). Text zhudebněn mistrem Ostr. čilem.

Legenda svatých. Podle něm. vyd.
Auerova doplnil a upravil.

Chléb s nebe. Pracovní sestří náboženský.

Sv. Augustin. Obraz života a díla.

Současné směry pedagogické.

Ochranná péče o mládež.

Do života. Učebnice katol. nábož. pro IV. roč. měšť. škol. V tisku.